

26.19x28.67	1/2	עמוד 8	משפחה - חדשות של הציבור החרדי	07/05/2020	72935640-6
ליפא מאיר ושות' - משרד עורכי דין עו"ד שבתאי מיכאל - 570760					

חוזרים לעבודה, אולי: מה מותר למעסיק לעשות? ומה זכויות העובדים? | יחסי עבודה לאחר ההקלות - שאלות ותשובות

צילום: מלאש 90

זכותכם המלאה

הדס אפיק

חל"ת, דומה כי זו המילה שהפכה למדוב"רת ביותר בתקופה האחרונה, מאז היציאה לחופשה ההמונית לפני כשישה שבועות ועד לימים אלו. על פי נתוני הביטוח הלאומי, רוב הישרא"לים השכירים בגילאי 18 ומעלה יצאו לחל"ת, וקיבלו דמי אבטלה על תקופה זו. כעת, בימים אלו, בהם מרבית העובדים שבים למקומות עבודתם, מתעוררות לא מעט תהיות: מהן הזכויות המגיעות להם? מהי משמעות החל"ת שאליה יצאו? האם כעת חייבים להחזיר אותם בדיוק לתפקידם הקודם? ומה קורה אם המעסיק מחליט לפטר אותם? מסתבר שהתשובות אינן אחידות, אלא משתנות בין מקצוע למקצוע ובהתאם לפרמטרים השונים. בעזרתם של מומחים ואנשי שטח, יצאנו להרכיב את המדריך המפורט לעובד ששב לעבודה, כדי שידע מה מגיע לו ומהן זכויותיו.

אזרחי ישראל השבים בימים אלו אל שוק העבודה מוצאים אותו שונה מכפי שעזבו • מהן הזכויות המגיעות למסיימי החל"ת? האם אפשר לשוב למשרד לפני תום החל"ת? מהו גובה המענקים שיועברו לעצמאים? האם יש מי שדואג לעובדות הצהרונים? ומדוע בעלות המשפחתונים לא קיבלו פיצוי? מדריך מפורט

האם במקרה שהעובד חושש לחזור לעבודה, כי אינו רוצה להידבק או מכל סיבה אחרת, הוא רשאי להאריך את החל"ת? "כפי שציינתי, חל"ת זהו דבר שצריך להיות מוסכם על ידי שני הצדדים, במידה ולא מדובר בעובד שגילו מבוגר או שמשויך לקבוצת סיכון כלשהי, המעסיק אינו חייב לקבל את בקשתו, אך יהיה חכם מצידו לנסות לבוא לקראתו ולהגיע איתו להבנה לגבי עבודה מהבית או חזרה חלקית בלבד. אם העובד מסרב, יהיה ניתן לנקוט מולו כמקובל בהפרת חוזה עבודה. כי החוק קובע שב"תום תקופת החל"ת העובד חייב לעבודה, והמעסיק חייב לאפשר לו לעשות זאת".

וראש מחלקת דיני עבודה במשרד ליפא מאיר ושות'. "אך מכיוון שכל הפרוצדורה הזו התעוררה רק לאור המשבר, אין בו פסיקה מסודרת. בכל זאת, יש מספר דברים שניתן לאומרם בוודאות: נתחיל בכך שחל"ת זהו עניין שמוכרח לבוא בהסכמת שני הצדדים - המעסיק והעובד, מה שאומר שאם העובד הוצא לחל"ת, המשמעות היא שהוא נתן את הסכמתו לכך ומן הסתם קיים גם מסמך בו רשום מתי עליו לשוב לעבודה. אם לא נקבע מועד חזרה סופי, בדרך כלל הדבר ייקבע על פי החלטת המעסיק.

כולנו יודעים שבימים אלו עסקים עוברים לא מעט שינויים ותהפוכות. האם מעסיק יהיה רשאי בעקבות כך לשנות את תפקידו של העובד בעסק או אולי אפילו לפטר אותו, עם חזרתו מהחל"ת?

"ברגע שתקופת החל"ת המוסכמת מסתיימת, הכלל הבסיסי הוא שעובד צריך לחזור לעבודה. עם זאת, בימים אלו ניתן לצפות מהמעסיקים שינהגו לפנים משורת הדין, ויפגינו גמישות כדי לסייע לעובדים שיש להם בקשות חריגות, בנוגע לחזרה מאוחרת יותר, או בצמצום שעות בימים הראשונים לחזרתם".

"הדין לגבי חל"ת אומר שתקופת החל"ת היא בעצם 'השעיה של יחסי העובד והמעסיק', כלומר - מיד כשהעובד שב מהחל"ת, הוא חוזר לנקודת הזמן שהייתה ערב יציאתו לחופשה, בדיוק אל אותה מציאות משפטית בה היה נתון, כאילו לא יצא לחל"ת כלל. לכן, אם לפני החל"ת לא הייתה למעסיק זכות לפטר אותו בשל סיבות מסוימות, אז אסור לו גם עתה, ואם אז היה מותר, מותר לו גם אחרי. החל"ת לא משנה כלום מבחינת הזכויות. "עם זאת, בימים אלו ניתן לראות עסקים שבהחלט שינו את צבינם והם נאלצים להצטמצם או לשנות מתכונת פעילות. המעסיק יכול לעשות שינויים בתפקידו של העובד, אך הוא חייב לשתף בכך את העובד ולקבל את הסכמתו. לעיתים יהיה גם צורך בשינוי חוזה עבודה. אם בסופו של דבר העובד אינו מסכים לשינויים, רשאי המעסיק לנקוט בפטורין. חשוב לי להדגיש שיש שינויים קלים שאינם מצריכים את הס"כמת העובד, בשל היותם בלתי מהותיים".

מה עם מעסיק שעדיין לא מעוניין להשיב את עובדיו לעסק? האם הוא רשאי להמשיך את תקופת החל"ת שלהם?

"אכן, המוסד לביטוח לאומי לא הגביל את תקופת החל"ת, אך הדגיש כי אחד התנאים לקבלת דמי אבטלה בתקופה זו, הוא שהחל"ת מגיע כתוצאה ממשבר הקורונה. כל עוד המעסיק מסוגל להוכיח שעובדיו נשארים בחל"ת בשל המשבר, יהיה ניתן לכאורה לקבל זאת ולשלם להם אבטלה".

← היוצאים לחל"ת: זכויות וחובות

"נושא החל"ת והפיצויים שמתקבלים עליו, הוא מאוד אקטואלי", טוען עו"ד שבתאי מיכאל, שותף

13.45x33.69	2/2	עמוד 9	משפחה-חדשות של הציבור החרדי	07/05/2020	72935641-7
ליפא מאיר ושות' - משרד עורכי דין ע"ד שבתאי מיכאל - 570760					

"גם המטפלות במעונות הוצאו לחל"ת, ובמקרה שלהן הן קיבלו משכורות מלאות עד ה-15 למרץ, ולאחר מכן דמי אבטלה, כמו יתר העובדים בישראל. מי שבעיקר נפגע קשות בתקופה זו אלו מפעילי המעונות, שכן הם נדרשו לשלם דמי שכירות ואחזקה, כמו גם הוצאות נוספות, למרות שהלימודים במעון לא התקיימו בפועל וההורים לא שילמו כלל על תקופה זו. השבוע סוכם בין האוצר לארגוני המעונות על פיצוי כספי, מה שיאפשר את חזרתם של הפעוטות למעונות ביום ראשון הקרוב בעזרת השם".

מה עם גננות או מטפלות שאינן מעוניינות לחזור בשלב זה, או שחוששות לבריאותן?

"כל מקרה יידון לפי החוק", מבהיר גולדקנופף, "בינתיים רוב הגננות והמטפלות רוצות לחזור, אך יש כאלו שאינן יכולות בגלל בעיות רפואיות או מגבלות אחרות שצצו בעקבות הקורונה. כמובן שהדבר משתנה ממקרה למקרה והכל נעשה בהתאם להחלטת המחלקה המשפטית ומחלקת כוח האדם".

מה קורה במשפחתונים?

יניב בר אילן, דובר ארגון 'כוח לעובדים', מבהיר: "ראשית, חשוב לי לציין כי כלל לא בטוח שהמשפחתונים יפתחו בשבוע הבא. לגבי זכויותיהן של המטפלות - רובן לא פוצו כלל על התקופה בה נמנעו מהן להפעיל את המשפחתון. ברות המזל שכן פוצו, זכו למענק חד פעמי של בין 1,600 ל-4,000 שקלים. מובן שכך לא ניתן להחזיק משק בית. בהתערבות ועדת העבודה והרווחה הודיעה רשות המיסים כי השלמת מענק עד לגובה של 4,000 שקלים, תינתן לזכאיות לכך לאחר יום העצמאות, זאת לאחר שהתחייבו להעביר את המענק עד ערב פסח".

עוד הוא מדגיש כי חלק מהמטפלות אינן מעוניינות לשוב לעבודה, מאחר שהן חרדות לבריאותן ולבריאות הילדים, שכן קרוב למחצית מהן נמצאות בקבוצות הסיכון בשל גילן, גיל בני משפחתן או מחלות של בני המשפחה. "הבהרנו לשר העבודה והרווחה כי ללא דאגה לשכר העובדות ולבריאותן הפעוטות - לא נחזור להפעיל את המשפחתונים, ואנו נמצאים בעיצומו של המאבק".

← עובדי ההוראה לא בהכרח משכורות מלאות

עובדי ההוראה אף הם מוצאים את עצמם בימים אלו כשהם שבים לעבודה, חלקם בהדרגה, ומצפים לדעת מה יעלה בגורלם. גורם במשרד החינוך מבהיר בשיחה ל'משפחה', כי דינן של המורות החרדיות זהה לגמרי לשל עמיתותיהן הנמנות על החינוך הכללי. "עבדנו על כך קשה מול המשרד ואחר כך מול האוצר", הוא מדגיש. "המורות החרדיות יתוגמלו באופן מלא על כל תקופת הקורונה".

הבעיה, כך מתברר, מתגלה מול צוות ההוראה במוסדות המוכשר והפטור. לפי הנחיות משרד החינוך, נדרשים ההורים במוסדות אלו לשלם באופן מלא למוסדות, אלא שבפועל, בשל המצוקה הכלכלית הקשה, נמנעו חלק מההורים לשלם בתקופה זו, בטענה שילדיהם אינם מגיעים למוסדות. חלקם אף ביטלו הוראות קבע.

"המוסדות מצאו את עצמם בין הפטיש לסדן", מתארים יודעי דבר, "מצד אחד משרד החינוך דרש מהם לא להוציא את העובדים לחל"ת, אלא להמשיך לשלם את שכרם המלא, כמו לעובדי החינוך במוסדות האחרים, אך יחד עם זאת הוא המשיך לתקצב אותם ב-40% בלבד, כמו בכל יתר ימות השנה, אז מהיכן הם יביאו את הסכומים הנותרים?"

לדבריהם, ישנם מוסדות שנאלצו להוציא את העובדים לחל"ת, מה שאומר שהם קיבלו דמי אבטלה ולא סכומים מלאים. מוסדות אחרים חשקו שיניים והצליחו בדרך לא דרך להמשיך לשלם משכורות מלאות על תקופה זו.

"זה הזמן להמחיש את העיוות והאפליה הגדולים בה אנו נמצאים במשך כל השנה, וכעת מקבלים משנה תוקף, כי בזמן שכל המערכת מקבלת תקציב של 100% וכך יכולה להמשיך להתמודד בצורה טובה במשבר, אנו ממשיכים להיות מתוקצבים בסכומים נמוכים בלבד, מה שפוגע עוד יותר באוכלוסיית התלמידים, שגם כך במצב כלכלי לא קל". ■

← עצמאים: מלחמה שהצליחה

"מדינת ישראל הפקירה את העצמאים עם תחילת המשבר והפנתה להם עורף", טוען עו"ד רועי כהן, נשיא לה"ב - לשכת ארגוני העצמאים והעסקים ב"י שראל. "כשהתחיל המשבר הציעה לנו המדינה פיצוי מגוחך של 400 מיליון שקלים, שבחלוקה למאות אלפי בעלי עסקים בישראל, אין לה שום ערך. רק כאשר יצאנו לרחובות, הפגנו וסיכנו את הבריאות שלנו, הצלחנו לגרום לכך שהמדינה תבין שמוטל עליה לקחת אחריות על ציבור העצמאים ובעלי העסקים. בימים האחרונים הגענו לתוכנית סיוע בהיקף של 68 מיליארד שקלים, ועוד היד נטויה".

מה זה אומר בפועל? האם עסקים עצמאיים קיבלו כבר את הפיצוי המגיע להם? על איזה סכום מדובר? "הפעילה הראשונה של העברת התקציב כבר נע"תה, ואפשרה למחצית מהעצמאים לקבל עד 6,000 שקלים, מה שאומר ש-180 אלף מהעצמאים קיבלו את הכסף. זה לא הספיק לנו כמובן, ולכן החרפנו את המאבק. בעקבות כך יצא משרד האוצר בפעילה שנייה, בה הוסיף מענה של דמי אבטלה לעצמאים על התקופה בה לא עבדו, עד 10,500 שקלים. שר החתי השבוע עם ראש הממשלה והוא הבטיח שעד יום חמישי יראו העצמאים את הסכומים האלו בחשבונות הבנק. כמובן בתנאי שיגישו בקשה דרך רשות המיסים. בשבוע הבא צפויה פעימה נוספת, בה יקבלו העצמאים סכום נוסף של דמי אבטלה, בהתאם לרמה בה ירדו מחזורי הרווחים בעסק".

מדובר בסכום חודשי או חד פעמי?

"בסך הכל נמנע מהעצמאים לעבוד במשך חצי מחודש מרץ וכל חודש אפריל, ועל כך הם יקבלו תשלום. הבהרתי לראש הממשלה שאנו דורשים שהמדינה תשלם דמי אבטלה גם על חודש מאי, כי לא כולם יכולים לחזור מיד לפעילות רגילה".

"כמו כן, יש עסקים בסיכון, רבים מהם במגזר החרדי, כמו מסעדות או אולמות אירועים וחברות הסעות, שכעת נחשבים מסורבים לקבל הלוואות בשל מצבם הרגיש ואי הוודאות לגבי העתיד. בימים האחרונים סוכם שהמדינה תקים למענם קרן בהיקף של 4 מיליארד שקלים, בערבות המדינה. כאשר סך הערבות לקרן יעמוד על 40%-50%".

← הגיל הרך: המשפחתונים מופלים

"את עובדות הגיל הרך ניתן לחלק למספר קבוצות", אומר הרב יצחק גולדקנופף, מנכ"ל רשת גני ומעונות בית יעקב ופתחיה. "יש את הגננות והסייעות בגנים המשויכים למשרד החינוך, יש את המטפלות במעונות היום, יש את עובדות הצהרונים וכן את עובדות החינוך המיוחד".

מה ההבדלים ביניהן?

"לפי הוראת משרד החינוך, הגננות בגני הילדים בחינוך הרגיל והמיוחד המשיכו לקבל משכורת מלאה על חודש מרץ וכן הן יקבלו משכורת מלאה על אפריל. אני מקווה שהן יקבלו גם את הימים הראשונים של מאי, עד ל-10 למאי, אז יתחילו לעבוד בפועל. במשך כל התקופה הזו הן השקיעו בלמידה מרחוק והיו בקשר רציף עם הילדים, כך שבהחלט ראוי שיקבלו את שכרן. גם סייעות בגני הילדים, בין אם מדובר בסייעות רגילות ובין אם בסייעות רפואיות, דינן כמו הגננות.

"לעומת זאת, מצבן של הגננות העובדות בצהרונים הוא שונה. הן לא מקבלות משכורות מלאות על תקופת הקורונה, אלא הוצאו לחל"ת ועל כן מדובר בדמי אבטלה חלקיים. בנוסף, הוחלט במשרד החינוך לשלם להן על פי ימי עבודה, לכן החישוב של חודש מרץ הוא בתשלום מלא רק עד ה-9 למרץ, כי לאחר מכן הגיעו ימי חופשת הפורים והן ממילא לא עבדו. בעיניהן מדובר בפגיעה, כי אילו היו עובדות חודש מלא, הן היו מקבלות משכורת רגילה גם על ימי פורים. אגב, בשלב זה טרם ברור אם הגננות בצהרונים ישובו לעבודתן בשבוע הקרוב. מפעילי הצהרונים לוחצים, אך לא ברור אם הדבר יתאפשר.